

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

«Ο ΝΕΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΡΟΠΟΟΙΗΣΕΙΣ»

Θεσσαλονίκη 24/25 Σεπτεμβρίου 2020

Ε Ι Σ Η Γ Η Σ Η

« Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής»

Ειρήνη Κ. Χρυσογιάννη, Αντεισαγγελέας Εφετών

Κυρίες και Κύριοι,

(Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η)

Ευχαριστώ από καρδιάς τους υπευθύνους της Εθνικής Σχολής Δικαστών για την ευκαιρία που μου δίνεται να βρεθώ και πάλι στους φιλόξενους και ανήσυχους χώρους της και να μοιραστώ προβληματισμούς και σκέψεις που προκύπτουν από το θέμα της εισήγησης μου. Θέμα που περιγράφεται στο 19^ο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, ενός κεφαλαίου που αποτελεί το κατ'εξοχήν εξελισσόμενο κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα και έχει υποστεί τις τελευταίες δεκαετίες αμέτρητες τροποποιήσεις με τη μορφή αντικαταστάσεων και προσθέσεων στις υπάρχουσες διατάξεις με αποκορύφωμα βεβαίως τις τελευταίες τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.4619/2019 περί ν. Ποινικού Κώδικα. Η πολυνομία έφερε την πολυπλοκότητα, προκάλεσε αξιολογικές αντινομίες, δημιούργησε κενά και απορίες σε δογματικά ζητήματα, όπως είναι η συρροή, η συμμετοχή). Την πολυπλοκότητα αυτή επιχειρεί να άρει ή τουλάχιστον να περιορίσει ο ποινικός νομοθέτης με τον Ν.4619/2019 και με μια σειρά από τροποποιήσεις και καταργήσεις κυρίως διατάξεων, φιλοδοξεί να προσαρμόσει τη νομοθεσία στις σημερινές προσαγές και ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας, αφού πάντα η νομική ερμηνεία των διατάξεων αυτών θα πρέπει να γίνεται με αναφορά στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.

Το 19^ο κεφάλαιο του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα περιλαμβάνει κατά τον τίτλο του «Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής». Όπως είναι γνωστό σε όλους μας, η ταξινόμηση των εγκλημάτων στο ειδικό μέρος του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα έχει γίνει με βάση τον άδικο χαρακτήρα τους και ο χαρακτήρας αυτός προσδιορίζεται με την προστατευόμενη αξία του εννόμου αγαθού που προσβάλλεται με την τέλεση του αντίστοιχου εγκλήματος. Ο παραπάνω τίτλος του 19^{ου} κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα ωστόσο δεν έχει ξεκαθαρίσει αρκετά τα πράγματα αφού συμπλέκονται δύο έννοιες από τις οποίες μόνο η πρώτη αποκαλύπτει ένα προστατευόμενο αγαθό, αυτό της γενετήσιας ελευθερίας. Η δεύτερη, η οικονομική εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής, αναφέρεται στη μορφή μιας δραστηριότητας και όχι στο προκαλούμενο αποτέλεσμα. Ουσιαστικά δηλαδή δεν αναφέρεται στο προσβαλλόμενο αγαθό. Ωστόσο, η ανομοιογένεια αυτή δεν αποτελεί τα μοναδική αιτία της ρευστότητας των αντιλήψεων για το προστατευόμενο με τις ρυθμίσεις του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα αγαθό. Κοινωνικές και θρησκευτικές αντιλήψεις και συνήθειες, καθώς επίσης και πολιτιστικές ή επαγγελματικές παραδόσεις, αλλά και η ατολμία εν πολλοίς της Πολιτείας, δυσκόλεψαν την αφομοίωση της σημαντικής στροφής που σημειώθηκε στην κοινωνία τις τελευταίες δεκαετίες και κυρίως αυτήν της δεκαετίας του ογδόντα. Συγκεκριμένα με το Ν.1419/1984, επήλθε μια ριζική μεταρρύθμιση των σχετικών εγκλημάτων και των όρων τους, αφού μέχρι τότε ο τίτλος του 19^{ου} κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα μνημόνευε τα «ήθη» ως προστατευόμενο έννομο αγαθό. Η έννοια των ηθών διαπότιζε αναγκαίως και την ερμηνεία των όρων των σχετικών εγκλημάτων (π.χ. ασέλγεια, ακόλαστη πράξη, αιδώς). Η επέμβαση του νομοθέτη όμως με το Ν. 1419/1984 αναμόρφωσε, όχι μόνο τις αντικειμενικές υποστάσεις, αλλά και τον τίτλο του αντίστοιχου κεφαλαίου. Ο τίτλος αυτός αναφέρεται σε ένα σαφές και κοινής αποδοχής έννομο αγαθό, αυτό της γενετήσιας ελευθερίας ως ειδικής μορφής ελευθερίας.

Πρόκειται πραγματικά για στροφή ιστορικής σημασίας. Δεν υπάρχει άλλη κατηγορία εγκλημάτων, όπου οι μεταβολές να ανατρέπουν τύπους και αντιλήψεις αξιοποιήσιμου ή απαγορευμένου με ηλικία χιλιετιών. Ο Ποινικός Νόμος που ίσχυε στη χώρα μας μέχρι το έτος 1950 τιμωρούσε ως έγκλημα την «φθορά κόρης

αμέπτων ηθών» και σχεδόν ίδια ποινική πρόβλεψη συναντάται και στους πλείστους από τους γνωστούς πολιτισμούς της αρχαιότητας, αφού η «παρθενοφθορία» αποτελούσε πράξη που τιμωρούνταν μάλιστα με θάνατο. Αυτές, λοιπόν, τις αντιλήψεις περί ηθών και ηθικότητας που επιβίωσαν στη διαδρομή του ιστορικού χρόνου και την αποσύνδεσή τους από την ερωτική ζωή του ανθρώπου, επιχείρησε να ανατρέψει ο έλληνας νομοθέτης το πρώτον με τον Ν. 1419/1984. Βεβαίως, τα έργα που πρώτα προσανατόλισαν τις σχετικές ποινικές ρυθμίσεις προς την προστασία της γενετήσιας ελευθερίας ως ειδικής μορφής ελευθερίας είναι αυτά των αείμνηστων καθηγητών Μαγκκάκη και Μανωλεδάκη, οι οποίοι με τον πρωτοποριακό και εμπνευσμένο λόγο τους στα βιβλία τους «Τα εγκλήματα περί την γενετήσιον και την οικογενειακήν ζωήν» του έτους 1967 και «Η διαλεκτική έννοια των εννόμων αγαθών» του έτους 1973 αντιστοίχως, μίλησαν για το δικαίωμα της ερωτικής-σεξουαλικής αυτοδιάθεσης χαρακτηρίζοντάς το ως βασικό ατομικό δικαίωμα.

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΧΥΟΝ ΔΙΚΑΙΟ

Το 19^ο Κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα και οι μεταρρυθμίσεις του.

Η αναφορά στη σταδιακή μετάβαση από το νομοθετικό καθεστώς του Ποινικού Νόμου (1835) στην αρχική μορφή του 19^{ου} κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα περί προστασίας των ηθών (1950) και στη συνέχεια στη ριζοσπαστική τροποποίηση του Ν.1419/1984, φρονούμε ότι ήταν αναγκαία προκειμένου να καταδειχθούν οι λόγοι που οδήγησαν τον σύγχρονο νομοθέτη σε νέα θεώρηση των σχετικών εγκλημάτων και είχε ως αποτέλεσμα την κατάργηση πολλών διατάξεων και την τροποποίηση πολλών εξ αυτών. Όπως προαναφέρθηκε, η θέσπιση των διατάξεων αυτών θα πρέπει να γίνεται με αναφορά στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Κοινωνίες που διαρκώς αλλάζουν από την αθρόα μετανάστευση πληθυσμών που εισάγουν βέβαια και τις δικές τους οικογενειακές, θρησκευτικές και πολιτιστικές παραδόσεις.

Στο δέκατο ένατο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους έχουν ενταχθεί τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ζωής, τα οποία σήμερα τυποποιούνται στα άρθρα 336 – 353 ΠΚ. Οι αλλαγές που έχουν υιοθετηθεί στο νέο νόμο είναι σημαντικές. Αρχικά καταργήθηκαν μια σειρά πράξεων οι οποίες δεν προσβάλλουν κανένα έννομο αγαθό και είχαν αναχθεί σε

εγκλήματα προκειμένου ο νομοθέτης να εκφράσει με την επιβολή της ποινής την ιδεολογική του τοποθέτηση απέναντι σε συγκεκριμένες επιλογές ζωής, ενώ καταργήθηκαν επίσης πράξεις η τυποποίηση των οποίων ανταποκρινόταν στις ανάγκες παλαιότερων εποχών και δεν έχουν επομένως λόγο ύπαρξης στις σύγχρονες κοινωνίες. Εδώ ανήκουν: **(α)** Το έγκλημα της απατηλής επίτευξης συνουσίας (άρθρο 341 ΠΚ), το οποίο είχε διαμορφωθεί στο πλαίσιο των κοινωνικών αναγκών του 19ου αιώνα, όταν οι σύζυγοι μπορεί να γνώριζαν ελάχιστα ο ένας τον άλλο και οι άνδρες έλειπαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ώστε να δικαιολογείται η πιθανή δημιουργία πλάνης σχετικά με την ταυτότητά τους και η μέσω αυτής απατηλή επίτευξη της συνουσίας. Η πράξη αυτή δεν έχει ασφαλώς λόγο ύπαρξης σε έναν σύγχρονο Ποινικό Κώδικα. **(β)** Το έγκλημα της παρά φύση ασέλγειας μεταξύ αρρένων (άρθρο 347 ΠΚ) έχει καταργηθεί με τον ν. 4356/2015. Όταν βεβαίως η πράξη στρέφεται κατά ανηλίκου μπορεί να θεωρηθεί ότι θίγεται η ανηλικότητα, ενώ όταν γίνεται με κατάχρηση μιας σχέσης εξάρτησης θίγεται ασφαλώς η προσωπική ελευθερία. Για την αντιμετώπιση όμως των πράξεων αυτών δεν είναι αναγκαία η ειδική αναφορά στην παρά φύση ασέλγεια μεταξύ αρρένων. Με το δεδομένο αυτό, ακόμα κι όταν η πράξη γίνεται κατ' επάγγελμα για τον πορισμό εισοδήματος δεν παύει να είναι μια ποινικά αδιάφορη πράξη. Η τυποποίησή της αποτελεί τυποποίηση ενός τρόπου ζωής και δεν προστατεύεται με αυτή κανένα έννομο αγαθό (βλ. σχετικά και Γ. Νούσκαλη, Παρατηρήσεις, ΠοινΔικ 2003, σ. 292). **(γ)** Το έγκλημα της διευκόλυνσης της ακολασίας άλλων, όπως περιγράφεται στο άρθρο 348 παρ. 1 ΠΚ. Το ουσιαστικό άδικο της πράξης αυτής είναι δύσκολο να βρεθεί. Υποστηρίζεται, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση δε θίγεται βέβαια η γενετήσια ελευθερία, υπάρχει όμως μία εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής, η οποία αποδοκιμάζεται από το δίκαιο. Η άποψη αυτή υιοθετήθηκε και από το νομοθέτη, ο οποίος ήδη στον τίτλο του δέκατου όγδοου Κεφαλαίου αναφέρεται σε εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή εγκλήματα εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Το στοιχείο ωστόσο της εκμετάλλευσης, που θα μπορούσε να δικαιολογήσει την επιβολή ποινής για την προστασία της περιουσίας ατόμων που βρίσκονται σε αδύναμη θέση, δεν υπάρχει στο κείμενο του νόμου. Ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκονται σε αδύναμη θέση δύο ενήλικα άτομα που συμφωνούν να τελέσουν ασελγείς πράξεις και αναζητούν ένα χώρο για την τέλεσή τους. Η διάταξη λοιπόν του άρθρου 348 παρ. 1 ΠΚ, φαίνεται να τιμωρεί έναν τρόπο ζωής, και όχι να προστατεύει ένα

πραγματικό έννομο αγαθό. **(δ)** Το έγκλημα της εκμετάλλευσης πόρνης (άρθρο 350 ΠΚ). Με την τυποποίηση του εγκλήματος αυτού, ο νομοθέτης φαίνεται ότι κατά κύριο λόγο θέλει να προστατεύσει την περιουσία των γυναικών που πορνεύονται, τις οποίες αντιμετωπίζει ως άτομα που βρίσκονται σε αδύναμη θέση (Βλ. σχετικά Ν. Παρασκευόπουλου, Οι έννοιες των ηθών και της ασέλγειας, 1981, σ. 182, Α. Ψαρούδα – Μπενάκη, Η πολιτική αγωγή στην ποινική δίκη, σ. 89/90). Ωστόσο σε ευάλωτη θέση μπορούν να βρίσκονται πολλά ακόμα άτομα, όπως κατά κύριο λόγο ηλικιωμένοι που μένουν μόνοι. Η τυποποίηση δεν οφείλεται λοιπόν μόνον ούτε κυρίως στην επιθυμία του νομοθέτη να προστατεύσει τις γυναίκες που εκδίδονται, αλλά στην αρνητική του τοποθέτηση απέναντι σε έναν τρόπο ζωής που θεωρεί απαξιωτικό και έναν τύπο ανθρώπου που θεωρεί απεχθή. Η διάταξη έχει επομένως κατά κύριο λόγο ιδεολογικό χαρακτήρα. **(ε)** Το έγκλημα της πρόκλησης σκανδάλου με ακόλαστες πράξεις (άρθρο 353 παρ. 1 ΠΚ). Το ουσιαστικό άδικο της πράξης αυτής έχει αμφισβητηθεί στη θεωρία, καθώς όμως, κατά την επικρατήσασα άποψη, προσβαλλόμενο μέγεθος στην περίπτωση αυτή είναι η «γενετήσια ευπρέπεια» συγκεκριμένων ατόμων, ενώπιον των οποίων τελείται η ακόλαστη πράξη που ενεργείται δημόσια (βλ. σχετικά Γ. - Α. Μαγκάκη, Τα εγκλήματα περί την γενετήσιον και την οικογενειακήν ζωήν, 1967, σ. 165, Ν. Παρασκευόπουλου, Οι έννοιες των ηθών και της ασέλγειας στα εγκλήματα κατά των ηθών, 1981, σ. 187), το έννομο αγαθό ταυτίζεται τελικά πλήρως με εκείνο που προστατεύεται στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, το οποίο όμως επαρκώς προστατεύεται στο πλαίσιο της παραγράφου αυτής. Σήμερα, πλέον, η διάταξη αυτή έχει το χαρακτήρα της προσβολής της γενετήσιας ευπρέπειας, για την οποία θα γίνει λόγος παρακάτω.

ΤΑ ΕΝΝΟΜΑ ΑΓΑΘΑ

Όπως προαναφέρθηκε το βασικό προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι αυτό της γενετήσιας ελευθερίας και ο Ποινικός Κώδικας αντιλαμβάνεται ως έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας κάθε κάμψη της βούλησης του προσώπου στο πεδίο της γενετήσιας αυτοδιάθεσης, προκειμένου αυτό να ενεργήσει ή να ανεχθεί γενετήσια πράξη. Η ελευθερία αυτή καλύπτει την επιλογή συντρόφου, την επιλογή της στιγμής, του τόπου και του τρόπου των ερωτικών πράξεων. Δέχεται ο νομοθέτης ότι το δικαίωμα αυτό δεν απεμπολείται ποτέ ούτε αδρανεύει έστω και προσωρινά, και γι' αυτό είναι από άποψη αδίκου δυνατή η τέλεση αδικήματος

κατά της γενετήσιας ελευθερίας ακόμα και στο πλαίσιο διαπροσωπικής ή νομικής σχέσεως όπου οι γενετήσιες πράξεις είναι κοινωνικά αναμενόμενες, καθώς η προς τούτο συναίνεση δεν μπορεί ποτέ να θεωρηθεί αμετάκλητη. Για το λόγο αυτό, άδικο μπορεί να στοιχειοθετηθεί ακόμα κι αν το πρόσωπο αποσύρει τη συναίνεσή του καίτοι έχει τελέσει τέτοιες πράξεις όπως προσφάτως ή καίτοι έχει αρχίσει ήδη να τελεί τέτοιες αλλά στην πορεία αποσύρει τη συναίνεσή του. Ο όρος που δηλώνει την αξιόποινη κάμψη της βούλησης του παθόντος είναι αυτός του "εξαναγκασμού", με την ένταση του οποίου συνδέεται και η κλιμάκωση του αδικού. Εκκινεί από την πλήρη εξαφάνιση αυτής με την άσκηση φυσικής βίας ή με την απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου σώματος ή ζωής, ήτοι τον "εν στενή εννοία" βιασμό. Στην παρ. 5 του αρθ. 336 θεσπίζεται εξ' αρχής αξιόποινο στην περίπτωση που ο δράστης επιχειρεί γενετήσια πράξη, χωρίς τη συναίνεση του παθόντος. Ως περιπτώσεις εξαναγκασμού μικρότερης έντασης, στο αρθ. 343 παρ.β' τυποποιούνται σε προσβολές της γενετήσιας ελευθερίας ακόμα και πράξεις που γίνονται με την εξωτερική μεν "συναίνεση" του θύματος, αφού αυτό δεν προβάλλει φυσική αντίσταση ή και προσέρχεται μόνο του για να συμμετάσχει στην πράξη, όχι όμως ως συνέπεια της ελεύθερης βούλησής του (κατ' αρθ. 36§2 της Σύμβασης της Κων/πολης) αλλά εξαιτίας ψυχολογικής αδυναμίας αντίδρασης λόγω της επιβολής που διατηρεί πάνω του ο δράστης ή αισθήματος φόβου που του προκαλεί. Όμοια είναι η ratio της παρ. α' όπου ο επιβολή ή ο φόβος πηγάζει από σχέση υπηρεσιακής εξάρτησης ή από την πίεση άμεσης βιοτικής ανάγκης, που πρέπει φυσικά να είναι γνωστή στο δράστη, προκειμένου να καλύπτεται από το δόλο του. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο ποινικός νόμος δεν φτάνει μέχρι του σημείου να τυποποιήσει ποινικά κάθε διάσταση μεταξύ γενετήσιας επιθυμίας και γενετήσιας πράξης που γίνεται με κίνητρο λχ περιουσιακού οφέλους, επαγγελματικής ή κοινωνικής ανέλιξης ή προβολής, αποδεχόμενος ως μέρος του δικαιώματος γενετήσιας αυτοδιάθεσης και την τέλεση γενετήσιων πράξεων με κίνητρα εκτός του πεδίου της γενετήσιας επιθυμίας. Αποτελεί έτσι έργο των εφαρμοστών του δικαίου το να διακρίνουν τις περιπτώσεις όπου το άτομο παρέχει γενετήσια ικανοποίηση στο πλαίσιο υπηρεσιακής ή εργασιακής σχέσης ή και προς σύναψη τέτοιας αποσκοπώντας σε απολαβές χωρίς να τελεί υπό το κράτος φόβου ή επιβολής, από αυτές όπου ο φόβος, η επιβολή ή η άφευκτη ανάγκη παραβιάζουν την ελευθερία της βούλησής του. Ουσιώδεις όμως αλλαγές έχουν υιοθετηθεί και σε ό,τι αφορά την

προστασία της ανηλικότητας. Παρά το γεγονός ότι κατά τη θέσπιση του Ποινικού Κώδικα η ανηλικότητα προστατευόταν σε συγκεκριμένες διατάξεις του Κεφαλαίου, ως αυτοτελές αγαθό, με αποτέλεσμα όταν εκτός της ανηλικότητας προσβαλλόταν και άλλο αγαθό να λειτουργούν οι κανόνες της συρροής, τα πράγματα έχουν πλήρως ανατραπεί τα τελευταία χρόνια. Ο νομοθέτης, σε μια προσπάθεια να δείξει το μεγάλο ενδιαφέρον του για την προστασία της ανηλικότητας, πρόσθεσε σε όλες σχεδόν τις διατάξεις του δέκατου ένατου Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα και κάποια διακεκριμένη μορφή εγκλήματος, στην περίπτωση που η πράξη στρέφεται κατά ανηλίκου, με αποτέλεσμα να μην μπορούν πλέον να λειτουργήσουν οι κανόνες της συρροής. Το αποτέλεσμα της πρακτικής αυτής είναι αφενός η συχνή παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και αφετέρου – συχνά – η συρρίκνωση, αντί για τη ζητούμενη διεύρυνση, της ποινικής προστασίας που προσφέρεται στους ανηλίκους. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται με την πλήρη ανεξαρτητοποίηση των διατάξεων που αφορούν την ανηλικότητα από τις διατάξεις που στρέφονται κατά της γενετήσιας ελευθερίας του ατόμου, έτσι ώστε σε κάθε περίπτωση να λειτουργούν οι κανόνες της αληθινής συρροής. Για τη διαμόρφωση του περιεχομένου της ενότητας αυτής έχουν ληφθεί υπόψη και οι διατάξεις της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ (COM/2010/0094 τελικό).

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Με τα δεδομένα αυτά, στο δέκατο ένατο Κεφάλαιο (άρθρα 336 - 353) ρυθμίζονται σοβαρές προσβολές της προσωπικής ελευθερίας στην περιοχή της γενετήσιας ζωής, προσβολές της ανηλικότητας στον γενετήσιο χώρο, πράξεις οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και πράξεις που θίγουν τη γενετήσια αξιοπρέπεια και τη γενετήσια ευπρέπεια. Η ρύθμιση των προσβολών αυτών έγινε με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις, όπως αυτές αποτυπώνονται στην καθημερινή ζωή και συμπεριφορά των κοινωνιών. Η επιλογή του όρου «γενετήσια» αντί «σεξουαλική» προτιμήθηκε, διότι πρόκειται για έννοια, η οποία ορίζει τόσο τη διαδικασία της αναπαραγωγής (γένεσις) όσο και τις σχετικές ή παράλληλες με αυτήν πράξεις, διαθέσεις και ορμές, την ερωτική ζωή των

ανθρώπων. Λόγω της «γενικότητας» της υιοθετήθηκε στη σύγχρονη επιστημονική και κοινή γλώσσα. Παρ' ότι ο αρχικός τίτλος του κεφαλαίου αυτού στον Ποινικό Κώδικα είχε τον τίτλο «εγκλήματα κατά των ηθών», γινόταν δεκτό, σύμφωνα με τις κατά την εισαγωγή του αντιλήψεις, ότι είναι «τα αναγόμενα κυρίως εις ενεργείας σχετικές με την γενετήσιον ορμήν, εις συμφώνους τη φύσει εκδηλώσεις αυτής, αλλά και εις παρά φύσιν τοιαύτας και άλλας διεστραμμένας συνηθείας» (Ν. Μπουρόπουλος, ΕρμΠΚ, τ. Β', 1960, σελ. 578). Ο όρος **«γενετήσια πράξη»** έχει την έννοια που προσδιορίζει η νομολογία και η επιστήμη. Πρόκειται για τη συνουσία και άλλες πράξεις με την ίδια βαρύτητα, από πλευράς προσβολής του εννόμου αγαθού της γενετήσιας ελευθερίας, όπως είναι η «παρά φύσιν» συνεύρεση, ο ετεροαυνανισμός ή πεολειξία και η αιδιολειξία ή η χρήση υποκατάστατων μέσων. Ως **χειρονομίες «γενετήσιου χαρακτήρα»** νοούνται πράξεις ή σονος βαρύτητας, οι οποίες όμως προσβάλλουν την γενετήσια αξιοπρέπεια, όπως χειρονομίες ή θωπείες ή ψεύσεις του σώματος, που δεν εξικνούνται σε γενετήσια πράξη (βλ. ΑΠ 1450/2019, όπου οι ασελγείς χειρονομίες του παλαιού Ποινικού Κώδικα ταυτίζονται με τις χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα). Τέλος **πράξη γενετήσιου χαρακτήρα** είναι συμπεριφορές ή χειρονομίες, οι οποίες κατά την κοινή αντίληψη υπαινίσσονται ή καταδεικνύουν ή παρωθούν σε γενετήσιες πράξεις.

ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗΣ

Εγκλήματα εξαναγκασμού

Άρθρο 336. Βιασμός. Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα του βιασμού, το οποίο σήμερα τυποποιείται στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Ως μέσο τέλεσης του εγκλήματος διατηρείται η σωματική βία, ωστόσο εξειδικεύεται σε σημαντικό βαθμό το περιεχόμενο της απειλής. Για την περιγραφή του εγκλήματος ο νομοθέτης δεν θεώρησε επαρκή την αναφορά στην απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου - αναφορά που δημιούργησε συχνά προβλήματα στην πράξη ως προς το περιεχόμενο των δύο αυτών όρων – αλλά έκρινε αναγκαία τη ρητή αναφορά στον προσδιορισμό των αγαθών που πρόκειται να πληγούν. Για την τέλεση του εγκλήματος είναι, λοιπόν, αναγκαία η απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου για τη ζωή ή τη σωματική ακεραιότητα. Επιπλέον, αντί για την αναφορά στην ασελγή πράξη, της οποίας το περιεχόμενο έχει διαχρονικά δημιουργήσει

σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα (βλ. σχετικά Ν. Παρασκευόπουλου, ό.π.) στο κείμενο της νέας διάταξης γίνεται πλέον λόγος για επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, για το περιεχόμενο της οποίας έγινε ήδη λόγος. Η ποινική κύρωση του βιασμού (κάθειρξη) διατηρείται. Ως διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος παραμένει πάντως ο ομαδικός βιασμός που απειλείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, ενώ στο ίδιο άρθρο έχει ενταχθεί και το εκ του αποτελέσματος έγκλημα του θανατηφόρου βιασμού για το οποίο απειλείται ισόβια κάθειρξη ή πρόσκαιρη κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών. Στην παράγραφο 5 θεσπίζεται εξαρχής αξιόποιο στην περίπτωση που ο δράστης επιχειρεί γενετήσια πράξη χωρίς τη συναίνεση του παθόντος.

Άρθρο 337. Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας. Με το άρθρο αυτό τιμωρείται όποιος με χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα, με προτάσεις που αφορούν γενετήσιες πράξεις, με γενετήσιες πράξεις που τελούνται ενώπιον άλλου ή με επίδειξη των γεννητικών του οργάνων, προσβάλλει βάνουσα την τιμή άλλου με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή. Η πράξη αυτή διώκεται κατ' έγκληση (παρ. 1). Αν ο παθών είναι ανήλικος νεώτερος των δώδεκα ετών η πράξη τιμωρείται με ποινή έως δύο ετών ή χρηματική ποινή(παρ. 2). Ενήλικος που προβαίνει μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων ή τεχνολογιών σε χειρονομίες ή προτάσεις και προσβάλλει την τιμή ανηλικού στο πεδίο της γενετήσιας ζωής τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και αν επακολούθησε συνάντηση τουλάχιστον τριών ετών (παρ. 3). Τιμωρείται επίσης όποιος προβαίνει σε χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα ή διατυπώνει προτάσεις για τέλεση γενετήσιων πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από αυτόν ή εκμεταλλεόμενος την ανάγκη ενός προσώπου να εργαστεί. Για την ποινική δίωξη των πράξεων αυτών απαιτείται έγκληση, όπως άλλωστε συμβαίνει με όλα τα εγκλήματα κατά της τιμής (παρ. 4).

Έγκλημα εκμετάλλευσης αδυναμίας

Άρθρο 338. Κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση. Στο άρθρο αυτό έχει ενταχθεί το έγκλημα της κατάχρησης ανικάνου προς αντίσταση, όπως κατά βάση αυτό τυποποιείται σήμερα στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Ως ανίκανο προς αντίσταση νοείται όχι μόνο το πρόσωπο που αδυνατεί λόγω ασθενείας, νάρκωσης κλπ να προβάλλει να προβάλλει αντίσταση, αλλά και αυτό το οποίο βρίσκεται σε τέτοια

κατάσταση έστω και προσωρινά, λόγω της επιβολής που ασκεί πάνω του ο δράστης ή του σοκ στο οποίο έχει περιέλθει από την ίδια την εκτυλισσόμενη ή επικείμενη γενετήσια πράξη. Το βασικό έγκλημα απειλείται, και σήμερα, με κάθειρξη έως δέκα έτη, ενώ έχει διατηρηθεί και η διακεκριμένη μορφή της ομαδικής κατάχρησης του ανικάνου προς αντίσταση, η οποία απειλείται με κάθειρξη. Όπως και στο βιασμό, η ομαδική κατάχρηση προϋποθέτει εναλλαγή των δραστών στην τέλεση των σεξουαλικών πράξεων και δεν καλύπτει κάθε μορφή συναυτουργίας.

Εγκλήματα εκμετάλλευσης ανηλικότητας

Στην τρίτη ενότητα του δέκατου ένατου Κεφαλαίου έχουν ενταχθεί όλα τα εγκλήματα που θίγουν την ανηλικότητα. Στο πρώτο άρθρο της ενότητας αυτής τυποποιείται ειδικότερα η τέλεση γενετήσιων πράξεων με ανηλικούς. Στη διάταξη περιγράφεται κατά βάση το έγκλημα της αποπλάνησης ανηλίκων του **άρθρου 339 ΠΚ**. Η ποινική κύρωση διαβαθμίζεται ανάλογα με την ηλικία του παθόντος α) αν αυτός δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, ο δράστης τιμωρείται με κάθειρξη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δέκα τέσσερα με κάθειρξη έως δέκα έτη και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Οι γενετήσιες πράξεις μεταξύ ανηλίκων κάτω των δέκα πέντε ετών δεν τιμωρούνται, εκτός εάν η μεταξύ τους διαφορά ηλικίας είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, οπότε το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Τέλος, αξιόποινη είναι η πράξη εξώθησης ανηλίκου που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη να παρίσταται σε γενετήσια πράξη μεταξύ άλλων, έστω και αν δε συμμετέχει σε αυτήν. Στην περίπτωση του άρθρου αυτού, ο δράστης πρέπει να γνωρίζει ότι το πρόσωπο κατά του οποίου κατευθύνεται η πράξη του είναι κάτω των 15 ετών ή κάτω των 14 ή κάτω των δώδεκα ετών κατά περίπτωση, αρκεί όμως προς το σημείο τούτο και ο ενδεχόμενος δόλος. Επιτρέψατέ μου δε στο σημείο αυτό να μνημονεύσω την υπ' αριθμ. 3/2018 απόφαση ΟΛΑΠΠοιν., σύμφωνα με την οποία η συναίνεση του ανηλίκου δεν αίρει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης.

Άρθρο 342. Κατάχρηση ανηλίκων. Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της κατάχρησης σε βάρος ανηλίκων, το οποίο σήμερα είναι ενταγμένο στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Όπως και στη σημερινή του μορφή, το έγκλημα αυτό είναι

ιδιαίτερο και μπορεί να τελεστεί μόνο από ενήλικους. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 342 τιμωρείται ο ενήλικος ο οποίος τελεί γενετήσιες πράξεις με ανήλικο, τον οποίο του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά. Η ποινή, αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη είναι κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και αν συμπλήρωσε τα δώδεκα, αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, είναι κάθειρξη, ενώ αν έχει συμπληρώσει τα δεκατέσσερα έτη με κάθειρξη ως δέκα έτη.

Στην παρ. 2 τιμωρείται ο ενήλικος ο οποίος απευθύνει χειρονομίες, προτάσεις ή εξιστορεί ή απεικονίζει ή παρουσιάζει πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα σε ανήλικο που του έχουν εμπιστευθεί για τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

Άρθρο 348. Διευκόλυνση προσβολών της ανηλικότητας. Με το άρθρο 348 εισάγεται στον Ποινικό Κώδικα μια νέα διάταξη για την προστασία των ανηλικών από πράξεις διακινδύνευσης της ανηλικότητας, όπου τυποποιούνται πράξεις διευκόλυνσης προσβολών της ανηλικότητας. Ακριβέστερα αντικαθιστά τη διάταξη για το έγκλημα της διευκόλυνσης της ακολασίας άλλων, το οποίο δεν τυποποιείται πλέον για τους λόγους που εξηγήθηκαν εισαγωγικά. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο αυτό τιμωρείται όποιος κατ' επάγγελμα ή από κερδοσκοπία επιχειρεί να διευκολύνει, έστω και συγκαλυμμένα, με τη δημοσίευση αγγελίας ή εικόνας ή αριθμού τηλεφωνικής σύνδεσης ή με τη μετάδοση ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τη γενετήσια πράξη με ανήλικο (παρ. 1). Όποιος κατ' επάγγελμα οργανώνει ταξίδια με σκοπό την τέλεση γενετήσιων πράξεων σε βάρος ανηλικού ή τη συμμετοχή στις πιο πάνω πράξεις από τους συμμετέχοντες σε αυτά τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται όποιος με τον παραπάνω σκοπό μετέχει στα ταξίδια αυτά του σεξοτουρισμού, όπως αποκαλούνται, ανεξάρτητα από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων (παρ. 2).

Άρθρο 348^Α. Πορνογραφία ανηλικών. Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τιμωρείται όποιος με πρόθεση παράγει ή εισάγει, ή διανέμει ή πωλεί κλπ. υλικό παιδικής πορνογραφίας (παρ. 1), ενώ η ποινή αυξάνεται όταν η πράξη τελείται μέσω του διαδικτύου (παρ. 2). Στην παρ. 4 τιμωρείται όποιος πορίζεται οικονομικό όφελος από τη συμμετοχή ανηλικού σε πορνογραφική παράσταση,

ενώ ποινή προβλέπεται ακόμη για τον θεατή, ο οποίος εν γνώσει, έχοντας καταβάλει σχετικό αντίτιμο, παρακολουθεί πορνογραφική παράσταση στην οποία συμμετέχουν ανήλικοι. Τέλος, αυξημένες κυρώσεις επιβάλλονται για τους δράστες των εγκλημάτων που περιγράφονται στις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου αν οι πράξεις αυτές συνδέονται με την εκμετάλλευση της ανάγκης ή της αδυναμίας ή με χρήση βίας κατά ανηλίκου ή τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας, με την έκθεση σε σοβαρό κίνδυνο της ζωής του ανηλίκου και την εκτέλεσή του από πρόσωπο στο οποίο είχαν εμπιστευθεί τον ανήλικο για να τον επιβλέπει ή να φυλάσσει έστω και προσωρινά. Ποινή απειλείται και για εκείνον ο οποίος αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω πληροφοριακών συστημάτων.

Άρθρο 348B. Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους. (grooming). Όποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανηλίκου των αδικημάτων των άρθρων 339 παράγραφοι 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή. Η διάταξη αυτή συνιστά τη θεσμική αποτύπωση του διεθνώς γνωστού φαινομένου του «**grooming**», κατά το οποίο ενήλικοι προσποιούμενοι κατά κανόνα ότι είναι έφηβοι ή παιδιά, χρησιμοποιούν τις σελίδες ανοιχτής επικοινωνίας (chat rooms), τις ιστοσελίδες παιχνιδιών, τις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης και άλλους χώρους διαδικτυακής επικοινωνίας για να προσελκύσουν παιδιά με σκοπό να τα εκμεταλλευτούν. Η προσέλκυση παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς δεν αποτελεί νέο φαινόμενο' η μορφή του «παιδόφιλου» που προσεγγίζει τα παιδιά έξω από το σχολείο και τα δελεάζει με καραμέλες ή άλλα δώρα, αποτελεί μια ιστορική φυσιογνωμία, πιθανόν όμως ξεπερασμένη. Γίνεται πλέον λόγος για «ηλεκτρονικές καραμέλες» που προσφέρονται στους ανηλίκους κατά τις ηλεκτρονικές τους περιηγήσεις.

Άρθρο 348Γ. Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων. Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα για τη διαμόρφωση του οποίου, πέραν της ίδιας διάταξης του ΠΚ, έχουν συνυπολογισθεί οι προβλέψεις της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της

παιδικής πορνογραφίας, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ(COM/2010/0094 τελικό). Έτσι, στο άρθρο 348Γ τιμωρείται στην παρ. 1 όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο να συμμετάσχει σε πορνογραφικές παραστάσεις ή διοργανώνει αυτές. Η απειλούμενη ποινή ορίζεται σε κάθειρξη αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, σε κάθειρξη έως δέκα έτη αν ο ανήλικος συμπλήρωσε τα δώδεκα, αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, και σε φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα. Στην παρ. 2 ορίζεται, ότι, εφόσον οι πράξεις της παρ. 1, τελέστηκαν με τη χρήση εξαναγκασμού ή βίας ή απειλής ή με σκοπό επιδίωξης οικονομικού οφέλους, τιμωρούνται με αυξημένη ποινή σε βαθμό κακουργήματος. Στην παρ. 3 παρατίθεται ο ορισμός της «πορνογραφικής παράστασης».

Άρθρο 351^A. Ασέλγεια με ανήλικο έναντι αμοιβής (από προφανή παραδρομή του νομοθέτη διατηρήθηκε ο όρος *ασέλγεια*) 1. Η γενετήσια πράξη με ανήλικο που τελείται από ενήλικο με αμοιβή ή με άλλα υλικά ανταλλάγματα ή η γενετήσια πράξη μεταξύ ανηλίκων που προκαλείται από ενήλικο με τον ίδιο τρόπο και τελείται ενώπιον αυτού ή άλλου ενηλίκου τιμωρείται: α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα, όχι όμως και τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη και χρηματική ποινή και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή. 2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο του παθόντος επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

Κλείνοντας την ειδική αυτή ενότητα για τα εγκλήματα εκμετάλλευσης ανηλικότητας, θα αναφερθώ σε δύο διατάξεις που έχουν να κάνουν με την αντιμετώπιση και λήψη μέτρων προστασίας των ανηλίκων, παρά το γεγονός ότι ο νομοθέτης τοποθετεί αυτές στις γενικές διατάξεις, ήτοι:

Άρθρο 352^A. Το άρθρο αυτό ρυθμίζει ζητήματα ψυχοδιαγνωστικής εξέτασης και θεραπείας του δράστη και του θύματος εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. Εισήχθη στον ΠΚ με τον ν. 3625/2007 και σχετίζεται με την κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

Άρθρο 352B. Προστασία της ιδιωτικής ζωής του ανήλικου θύματος. Τιμωρείται η δημοσιοποίηση περιστατικών από τα οποία θα μπορούσε να προκύψει η ταυτότητα του ανήλικου θύματος εγκλήματος κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής από την καταγγελία της πράξης ως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Πρόκειται εδώ για τη λεγόμενη **δευτερογενή θυματοποίηση**, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται από τους Παρασκευόπουλο-Φυτράκη (βλ. Αξιόποινες Σεξουαλικές Πράξεις, 2011), η οποία εμφανίζεται με ιδιαίτερη ένταση στο πεδίο της σεξουαλικής εγκληματικότητας κατά των ανηλίκων. Μια τέτοια θυματοποίηση προκαλείται όχι μόνο από την ίδια τη διαχείριση του εγκλήματος εντός των μηχανισμών της ποινικής δικαιοσύνης, αλλά και λόγω της ευρύτερης δημοσιοποίησης της ταυτότητας των ανηλίκων θυμάτων. (βλ. περίπτωση ανήλικης Μαρκέλλας που απασχόλησε πριν λίγους μήνες την κοινωνία της Θεσσαλονίκης).

ΕΓΚΛΗΜΑ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗΣ

Άρθρο 343. Με το άρθρο αυτό τιμωρούνται: α) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, με κατάχρηση σχέσης εργασιακής εξάρτησης οποιασδήποτε φύσης, β) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, εκμεταλλευόμενος την ανάγκη του να εργασθεί, γ) οι διορισμένοι ή οπωσδήποτε εργαζόμενοι σε φυλακές ή άλλα κρατητήρια, σε αστυνομικές υπηρεσίες, σε σχολές, παιδαγωγικά ιδρύματα, νοσοκομεία, κλινικές ή κάθε είδους θεραπευτικά καταστήματα ή σε άλλα ιδρύματα προορισμένα να περιθάλπουν πρόσωπα που έχουν ανάγκη από βοήθεια αν, με κατάχρηση της θέσης τους, υποχρεώσουν σε γενετήσια πράξη πρόσωπο που έχει εισαχθεί σ' αυτά τα ιδρύματα. Στη διάταξη αυτή αντιμετωπίζονται οι περιπτώσεις κατάχρησης θέσης εξουσίας και πρέπει προκύπτει ότι η θέση ατή εξουσίας αποτέλεσε κύριο παράγοντα για τη διαμόρφωση της βούλησης του θύματος. Κρίσιμο καθίσταται εδώ αν η στάση (συναίνεσης ή ενεργητική ή πρωτοβουλία) του θύματος είναι αποτέλεσμα των συνθηκών και της θέσης επιρροής και εξουσίας του δράστη. Αντίθετα, αν το θύμα συμφώνησε ή έστω, ενέδωσε ωθούμενο από άλλα κίνητρα ή παρακινούμενο από άλλους λόγους, κατάχρηση θέσης εξουσίας δεν υπάρχει. Τέτοιες περιπτώσεις υπάρχουν όταν το θύμα συναινεί από κερδοσκοπία, λόγω συναισθηματικού δεσμού ή γνήσιας ερωτικής έλξης. Με τη θέση αυτή συμφωνεί η Συμεωνίδου – Καστανίδου, αντίθετος όμως

ο Μαγκάκης που επικαλείται την απόλυτη απαγόρευση σεξουαλικών σχέσεων και καταφάσκει αξιόποιο ακόμα κι αν υπάρχει συναισθηματικός δεσμός ή καταβάλλεται αμοιβή. Ομοίως η κατάχρηση θα πρέπει να αποκλείεται αν το θύμα είχε την πρωτοβουλία αντίθετος Φιλιππίδης που υποστηρίζει ότι η πρωτοβουλία του θύματος δεν αποκλείει την κατάχρηση.

ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗΣ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΕΣΜΩΝ

. **Άρθρο 345.** Η γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών εξ αίματος ή από υιοθεσία, ανιούσας και κατιούσας γραμμής και μεταξύ αμφιθαλών ή ετεροθαλών αδελφών τιμωρείται α) ως προς τους ανιόντες με τουλάχιστον τουλάχιστον τριών ετών, β) ως προς τους κατιόντες με φυλάκιση έως δύο έτη και γ) μεταξύ αδελφών με φυλάκιση έως δύο έτη. Συγγενείς κατιούσας γραμμής ή αδελφοί μπορούν να απαλλαγούν από κάθε ποινή, αν κατά το χρόνο της πράξης δεν είχαν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος. Το παλαιό δε άρθρο 346 περί ασέλγειας μεταξύ συγγενών καταργήθηκε, διότι ενσωματώθηκε στο άρθρο 345.

ΕΓΚΛΗΜΑ ΕΚΠΟΡΝΕΥΣΗΣ

Άρθρο 349 Στο άρθρο αυτό τυποποιείται το έγκλημα της μαστροπείας, το οποίο σήμερα περιγράφεται στο ίδιο άρθρο του ΠΚ. Στην παλαιά του μορφή στο άρθρο αυτό περιλαμβάνονταν τρεις παράγραφοι, από τις οποίες οι δύο πρώτες αναφέρονταν στην προστασία ανηλίκων, ενώ η τρίτη στην «προστασία» ενηλίκων γυναικών, οι οποίες προάγονται στην πορνεία. Ωστόσο το έννομο αγαθό το οποίο προστατεύετο με τη διάταξη αυτή αμφισβητήθηκε σοβαρά στο χώρο της θεωρίας. Αν η γυναίκα εξαναγκάζεται παρά τη θέλησή της να εκπορνευτεί, η πράξη αυτή, ακόμη κι όταν δεν έχει την ένταση του εγκλήματος του βιασμού ή κάποιου άλλου εγκλήματος κατά της σεξουαλικής ελευθερίας, μπορεί πάντα να αντιμετωπιστεί ως μια μορφή παράνομης βίας. Δεν φαίνεται, λοιπόν, να υπήρχε κάποιο αυτοτελές αγαθό, που θα άξιζε να προστατεύεται κατά την τυποποίηση του εγκλήματος της μαστροπείας. Αν άλλωστε υπήρχε κάποιο πραγματικό έννομο αγαθό, θα ήταν αναγκαία σε κάθε περίπτωση η επέκταση του αξιοποίνου και στα δύο φύλα και όχι μόνο στις γυναίκες. Με τα δεδομένα αυτά, το έγκλημα της μαστροπείας περιορίστηκε σε πράξεις που στρέφονται κατά των ανηλίκων. Ωστόσο οι πράξεις που μπορεί να στοιχειοθετούν το έγκλημα της μαστροπείας είναι σε σημαντικό βαθμό διαφορετικές από εκείνες που

συναντώνται σήμερα στο άρθρο 349 ΠΚ, προκειμένου να συμπεριληφθούν εδώ και πράξεις οι οποίες εμπεριέχουν ουσιαστικό άδικο προσβολής της ανηλικότητας και προβλέπονται ως αξιόποινες και στην Πρόταση Οδηγίας που αναφέρθηκε πιο πάνω. Πιο συγκεκριμένα, μαστροπεία τελεί όποιος προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο ή υποθάλπει ή εξαναγκάζει ή διευκολύνει ή μετέχει στην πορνεία ανηλίκων και τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα ετών και χρηματική ποινή. Αυξημένες ποινές απειλούνται επίσης όταν το έγκλημα εναντίον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών, με τη χρήση απατηλών μέσων, από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία, επίβλεψη ή φύλαξη, έστω και προσωρινή ή από υπάλληλο, ο οποίος είτε κατά την άσκηση της υπηρεσίας του, είτε επωφελούμενος από αυτήν διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη ή με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας ή με προσφορά ή υπόσχεση πληρωμής χρημάτων ή οποιουδήποτε άλλου ανταλλάγματος.

ΕΓΚΛΗΜΑ ΕΠΙΔΕΙΞΗΣ

Άρθρο 353 Όποιος εν γνώσει προσβάλλει βάναυσα τη γενετήσια ευπρέπεια άλλου με πράξη γενετήσιου χαρακτήρα που ενεργείται ενώπιόν του τιμωρείται με χρηματική ποινή η παροχή κοινωφελούς εργασίας. Αν η πράξη αυτή ενεργείται ενώπιον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή. . Για την ποινική δίωξη των πράξεων αυτών απαιτείται έγκληση.

(Το άρθρο 351 περί σωματεμπορίας καταργήθηκε, αφού η πράξη της σωματεμπορίας έχει ενταχθεί στο άρθρο 323Α και τυποποιείται μαζί με την εμπορία ανθρώπων, όπως και το άρθρο 352 περί μέτρων ασφαλείας καταργήθηκε διότι αναφέρεται σε μέτρα ασφαλείας, τα οποία δεν διατήρησε ο Ποινικός Κώδικας).

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 344. Στις περιπτώσεις των άρθρων 337 παρ. 1 για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση του παθόντος. Στην περίπτωση του άρθρου 336 η ποινική

δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως, αλλά αν το θύμα δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας μπορεί να απέσχει της άσκησης της ποινικής δίωξης ή, αν την έχει ασκήσει, να υποβάλει πρόταση και το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο ή δικαστήριο μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη. Η τελευταία αυτή διάταξη περί της δίωξης του βιασμού ήρθε να θέσει τέρμα στα πολύ σοβαρά προβλήματα που προέκυψαν στην πράξη από την προηγούμενη ρύθμιση όπου προβλεπόταν η δυνατότητα του εισαγγελέα κατ'εξαίρεση με αιτιολογημένη διάταξή του ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απέχει οριστικά από την άσκηση της ποινικής δίωξης ή, αν έχει ασκήσει την ποινική δίωξη, να εισαγάγει την υπόθεση στο αρμόδιο συμβούλιο πλημμελειοδικών κι αυτό είχε τη δυνατότητα να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη εκτιμώντας τη δήλωση του θύματος ότι η δημοσιότητα από την ποινική δίωξη θα έχει συνέπεια το σοβαρό ψυχικό τραυματισμό του θύματος. (βλ. ΑΠ 937/2007 όπου γίνεται λόγος για τον θόρυβο της ποινικής δίκης που πλήττει σοβαρά την κοινωνική υπόληψη και προκαλεί βλάβη στην ψυχική υγεία του θύματος, το οποίο βεβαίως καλούνταν να αποδείξει όλα αυτά). Καθιερωνόταν δηλαδή ένας ειδικός λόγος εξάλειψης του αξιοποίνου από άποψη ουσιαστικού δικαίου ή αρνητική δικονομική προϋπόθεση από άποψη δικονομικού δικαίου, για τα οποία χύθηκαν τόνοι μελάνης τόσο στη νομολογία, όσο και στη θεωρία και είχαμε φτάσει στη σημείωση να δικάζονται εγκλήματα βιασμού με θύματα-μάρτυρες εντελώς απρόθυμα να συμβάλλουν στην αποδεικτική διαδικασία, αφού είχαν δηλώσει ότι δεν επιθυμούσαν πλέον την ποινική δίωξη, πλην όμως ο εισαγγελέας ή το συμβούλιο είχαν κρίνει διαφορετικά. Βεβαίως, με τη νέα διάταξη προβλέπεται η δυνητική ευχέρεια και πάλι του εισαγγελέα ή του συμβουλίου να αποδεχτεί ή όχι τη δήλωση του θύματος, φρονούμε όμως η αρνητική περίπτωση συντρέχει μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν π.χ. υπάρχει καταφανής περίπτωση χρηματικής συνδιαλλαγής, εκβίασης, απειλής κ.λ.π.

Ζητήματα συρροών των εγκλημάτων του 19^{ου} Κεφαλαίου και συμμετοχής στο έγκλημα του βιασμού.

Μια παρουσίαση των σχετικών διατάξεων των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής

δεν θα ήταν πλήρης χωρίς την αναφορά σε ζητήματα συρροών και συμμετοχής σ'αυτά. Έτσι, λοιπόν, ο βιασμός ως έγκλημα υπαλλακτικώς μικτό, αν ο δράστης χρησιμοποιήσει **περισσότερους τρόπους τέλεσης** (της εξαναγκαστικής ή της σεξουαλικής πράξης) , προσβάλλει μια μονάδα εννόμου αγαθού και τελεί ένα έγκλημα . Η θέση, βέβαια, αυτή προϋποθέτει ότι δεν έχει εν τω μεταξύ , ειρηνεύσει το έννομο αγαθό από την προσβολή. Είναι, συνεπώς, δυνατό ο δράστης τελώντας ένα βιασμό, πρώτα να απειλεί το θύμα, στη συνέχεια να σκεί σωματική βία και ακολούθως να επιχειρεί γενετήσιες πράξεις. Ο αριθμός των πράξεων αυτών ή και ο συνδυασμός τους δεν επιτελεί κανένα ρόλο, αφού όλες μαζί συνιστούν την εξαναγκαστική πράξη του άρθρου 336 Π.Κ. Τα χαρακτηριστικά όμως αυτά του εγκλήματος θα ληφθούν υπόψη κατά την επιμέτρηση της ποινής.

Αν ο δράστης βιάζει **περισσότερα πρόσωπα**, ακόμα και ταυτόχρονα, τότε τελεί πολλά εγκλήματα, σε αληθινή (πραγματική ή κατ'ιδέαν) ομοειδή συρροή. Αντίθετα, αν ο δράστης εξαναγκάζει πολλές φορές το ίδιο θύμα σε πολλές σεξουαλικές πράξεις τελεί ένα μόνο έγκλημα βιασμού, αν-ανάμεσα στις πράξεις δεν έχει ειρηνεύσει το έννομο αγαθό, ενώ αν έχει επέλθει ειρήνευση του εννόμου αγαθού θα πρόκειται για έγκλημα κατ'ε εξακολούθηση (βλ. ΑΠ 324/1989, ΠοινΧρ 1989,895). Η συρροή του βιασμού με την **προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας** (άρθρο 337) κρίνεται ως φαινομενική, αφού η τελευταία είναι σιωπηρά επικουρική, καλύπτοντας περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στο άρθρο 336 Π.Κ. Αντίθετη άποψη είχε ο αείμνηστος Μαγκάκης που θεωρούσε δυνατή την αληθή πραγματική συρροή. Ομοίως φαινομενική είναι και η συρροή ανάμεσα στο έγκλημα του βιασμού με αυτό της κατάχρησης ανικάνου σε ασέλγεια (άρθρο 338), όπου όμως θα εφαρμοστεί η αρχή της απορρόφησης. Επίσης ως έγκλημα που προσβάλλει τη σεξουαλική αυτοδιάθεση η κατάχρηση σε γενετήσια πράξη (άρθρο 343) συρρέει φαινομενικά με το βιασμό, ακριβώς λόγω ταυτότητας των προσβαλλομένων εννόμων αγαθών. Αντιθέτως, αληθινή συρροή γίνεται δεκτή για τη συνάντηση του βιασμού με **τη γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών** (άρθρο 345Π.Κ.)- παλαιά αιμομιξία, καθότι, κατά την κρατούσα γνώμη, το έννομο αγαθό αυτής είναι η οικογένεια (βλ. ΑΠ205/2010 ΠοινΧρ 2011,99). Η **παράνομη βία** (άρθρο 330 Π.Κ.) απορροφάται από το βιασμό (φαινομενική συρροή), αφού αποτελεί συστατικό του, εκτός αν αυτή υπηρετούσε ευρύτερους από τη σεξουαλική πράξη σκοπούς. Παρόμοια, και η συρροή της **απειλής** (άρθρο 333

Π.Κ.) με το βιασμό κρίνεται ως φαινομενική, εκτός αν η απειλή τελέστηκε μετά το βιασμό για τον εκφοβισμό του θύματος, ώστε να μην αποκαλύψει το έγκλημα (βλ. ΑΠ 1/2007 ΠοινΧρ 2007, 910). Τέλος και η συρροή με την **εξύβριση** κρίνεται ως φαινομενική, αφού η προσβολή της τιμής εμπεριέχεται στην προσβολή της γενετήσιας αυτοδιάθεσης.

Αληθινά συρρέει ο βιασμός με τα εγκλήματα του 19^{ου} κεφαλαίου που προστατεύουν τη σεξουαλική ανάπτυξη των ανηλίκων, στη βάση της ετερότητας των προσβαλλομένων εννόμων αγαθών, δηλαδή με τα εγκλήματα των άρθρων 339, 342, 348, 348^Α, 348Β, 348Γ, 351^Α Π.Κ.). Αληθινή κρίνεται επίσης και η συρροή του βιασμού με την **αρπαγή ανηλίκων** (άρθρο 324 Π.Κ.) (βλ. ΑΠ 1608/2007 ΝοΒ 2008,73-).

Δοθέντος ότι ούτε η σωματική βλάβη ούτε και πολύ περισσότερο, η απειλή ταυτίζονται με τη **σωματική βλάβη**, ούτε την εμπεριέχουν, αφού η σωματική βλάβη δεν είναι συστατικό του βιασμού, ο βιασμός, κατ' αρχήν, συρρέει αληθινά με τα εγκλήματα κατά της σωματικής ακεραιότητας (άρθρα 308-309 Π.Κ.). Εξαίρεση αποτελούν οι ελαφρές/απλές σωματικές βλάβες και μόνο στο μέτρο που συνιστούν αναγκαίο και φυσικό επακόλουθο του βιασμού. Εδώ εντάσσονται οι ασήμαντες αμυχές, η ρήξη του παρθενικού υμένα κ.λ.π. Αντιθέτως, αν οι σωματικές βλάβες υπερβαίνουν το βιασμό, τελέστηκαν δηλαδή επ' ευκαιρία αυτού και όχι εξαιτίας αυτού, τα δύο εγκλήματα θα συρρέουν αληθινά. (βλ. ΑΠ 1652/2007, ΑΠ 2445/2003, ΑΠ 931/2003). Το ίδιο ισχύει και με την παράνομη κατακράτηση (άρθρο 325 Π.Κ.). Αντίθετα, ο βιασμός συρρέει αληθινά με τη διατάραξη οικιακής ειρήνης (άρθρο 334 Π.Κ.). Τέλος, λόγω της πρόδηλης ετερότητας των εννόμων αγαθών, ο βιασμός συρρέει αληθινά με τα εγκλήματα κατά της ζωής (ανθρωποκτονία) και της ιδιοκτησίας (ληστεία).

Σχετικά με το έγκλημα της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας του άρθρου 337 Π.Κ., το πλέον σοβαρό ζήτημα συρροής που τίθεται εν προκειμένω, εντοπίζεται στη σχέση της με τις προσβολές της τιμής, ιδίως δε την **εξύβριση** (άρθρο 361). Ο Άρειος Πάγος έχει εδώ δεχτεί φαινομενική συρροή, θεωρώντας τη διάταξη του άρθρου 337 ως «εν μέρει ειδικότερη» (βλ. ΑΠ 20/2011, ΑΠ 1608/2007), παρόλο που ως έννομο αγαθό υπολαμβάνει τη γενετήσια ελευθερία.

Το έγκλημα του άρθρου 338 (**κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση**) είναι υπαλλακτικώς μικτό και συνεπώς, εφόσον εναλλαχθούν περισσότεροι τρόποι τέλεσης στο ίδιο θύμα, χωρίς να μεσολαβήσει ειρήνευση του εννόμου αγαθού, προσβάλλεται μια μονάδα εννόμου αγαθού, οπότε η σχετική συρροή είναι φαινομενική, υπάρχει ένα έγκλημα και βέβαια πρέπει να επιβληθεί μια ποινή. Εξάλλου, ως αληθινή κρίνεται η συρροή με την αποπλάνηση ανηλίκου, αλλά και την γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών, στη βάση της ετερότητας των προστατευομένων εννόμων αγαθών.

Οι γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενώπιον τους (άρθρο 339 Π.Κ.) είναι επίσης έγκλημα υπαλλακτικό μικτό. Ισχύουν συνεπώς όσα ειπώθηκαν παραπάνω για το έγκλημα αυτό, είναι ωστόσο, δυνατή η κατ'εξακολούθηση τέλεση του εγκλήματος, περίπτωση ιδιαίτερα συνηθισμένη στη νομολογία, εφόσον ο δράστης τελέσει περισσότερες πράξεις κατά του ίδιου προσώπου. Αληθινή κρίνεται η συρροή με το βιασμό, τη σωματική βλάβη, την κατάχρηση ανηλίκων (άρθρο 342 Π.Κ. βλ. ΑΠ 602/2019, ΑΠ 347/2019, ΑΠ 1111/2005), τη γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών (άρθρο 345 Π.Κ.), την αρπαγή ανηλίκου (324 Π.Κ.) . Φαινομενική αντίθετα κρίνεται η συρροή με τη μαστροπεία (άρθρο 349 Π.Κ.). Ρήτρα σχετικής επικουρικότητας ως προς το έγκλημα της ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής (άρθρο 351^Α Π.Κ.) προβλέπεται ρητά στο κείμενο της διάταξης του άρθρου 339 του Π.Κ.

Το υπαλλακτικώς μικτό έγκλημα **της πορνογραφίας ανηλίκων** (348^Α Π.Κ.) συρρέει αληθινά κατά την κρατούσα άποψη (βλ. Συμεωνίδου-Καστανίδου) με τα εγκλήματα της μαστροπείας και της ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής. Αληθινή, τέλος, κρίνεται και η συρροή με το έγκλημα της εγκληματικής οργάνωσης (άρθρο 187 Π.Κ.).

Σε περίπτωση που η **προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους** του άρθρου 348B Π.Κ., καταλήξει, τελικώς, στην τέλεση των εγκλημάτων των άρθρων 339 ή 348^Α του Π.Κ., από αυτόν που υπέβαλε την πρόταση, θα υπάρχει φαινομένη πραγματική συρροή (απορρόφηση του άρθρου 348B).

Το σημαντικότερο ζήτημα συρροής του άρθρου 351^Α Π.Κ. αφορά τη συνάντηση του με το άρθρο 339 του Π.Κ., στην περίπτωση δηλαδή που το θύμα της πράξης είναι κάτω των 15 ετών. Εδώ έχουμε, όπως προαναφέρθηκε ρήτρα

σχετικής επικουρικότητας, οπότε-όταν συντρέχει ο σχετικός όρος- εφαρμόζεται μόνο η τελευταία διάταξη.

Η διάταξη του άρθρου 343 περί **κατάχρησης σε γενετήσια πράξη** του Π.Κ. σε περίπτωση συνδρομής των όρων της παράβασης καθήκοντος (άρθρο 259 Π.Κ.) θα εφαρμοστεί μόνο αυτή , ως ειδικότερη διάταξη, αφού το άρθρο 259 διαθέτει ρήτρα απόλυτης επικουρικότητας.

Τέλος, το έγκλημα της του άρθρου 353 Π.Κ. **περί προσβολής γενετήσιας ευπρέπειας** προσβάλλει τη σεξουαλική αυτοδιάθεση του ατόμου, στην ειδικότερη αξίωση του να μην εκτίθεται αθέλητα στην ξένη σεξουαλικότητα. Συνεπώς, σε περίπτωση που ο δράστης τελέσει και άλλο έγκλημα του 19^{ου} κεφαλαίου που στρέφεται κατά της σεξουαλικής αυτοδιάθεσης, η συρροή θα είναι θα είναι φαινομενική. Αληθινή θα είναι η συρροή , όμως, αν συντρέχει προσβολή της σεξουαλικής ανάπτυξης των ανηλίκων ή αν η τέλεση των εγκλημάτων του άρθρου 353 Π.Κ. συνοδεύει και από προσβολές άλλων εννόμων αγαθών , όπως π.χ. τιμής, προσωπικής ελευθερίας, ιδιοκτησίας. (βλ. ΑΠ 907/1993, ΑΠ 1577/1981 όπου γίνεται λόγος για αληθινή συρροή).

Συμμετοχή στο έγκλημα του βιασμού- Όσον αφορά στη συμμετοχή στο έγκλημα του βιασμού και δοθέντος ότι ο βιασμός απαρτίζεται από δύο συστατικά μέρη (πράξη εξαναγκασμού - σεξουαλική πράξη), είναι δυνατή η συναυτουργία μέσω της ταυτόχρονης ή διαδοχικής τέλεσης, ενός εκ των δύο ή και των δύο μερών, από διαφορετικά πρόσωπα. Οι συναυτουργοί μπορεί να είναι δυο ή και περισσότερο πρόσωπα, με διαφορετική «κατανομή εργασίας» στις επιμέρους πράξεις (π.χ. δύο ασκούν βία και ένας τελεί συνουσία, ένας απειλεί και δύο τελούν γενετήσιες πράξεις). Η συμμετοχή ωστόσο περισσότερων στο έγκλημα, ιδίως δε στη σεξουαλική πράξη, θέτει ζήτημα οριοθέτησης της βασικής μορφής του βιασμού, (τελούμενου κατά συναυτουργία) από τη διακεκριμένη μορφή του ομαδικού βιασμού. Αν ο ασκών τη βία θέλει την πράξη του βιασμού ως δική του πράξη, είναι συναυτουργός ενώ αν την αντιμετωπίζει ως ξένη τότε θεωρείται συνεργός. Συναυτουργός μπορεί να είναι και γυναίκα, ακόμα και επί συνουσίας (ασκώντας τη βία). Συναυτουργία τελείται και με παράλειψη αν υπάρχει εγγυητική σχέση του δράστη προς το θύμα π.χ. γονέας. Όμως, από τη φύση του πράγματος, η συμμετοχή με παράλειψη αφορά την πράξη εξαναγκασμού, δοθέντος ότι

δύσκολα είναι νοητή συνουσία ή γενετήσια πράξη με παράλειψη. Στην περίπτωση διαδοχικής συναυτουργίας δεν χρειάζεται ταυτόχρονη παρουσία, αρκεί ο δεύτερος συναυτουργός να παίρνει την προσφορά (δηλ το προϊόν του εξαναγκασμού), αποδεχόμενος την «προεργασία» που έχει γίνει. Άμεση όσο και απλή συνέργεια επίσης είναι δυνατές στο έγκλημα του βιασμού. Άμεση συνέργεια συντρέχει όταν παρέχεται στον φυσικό αυτουργό βοήθεια κατά την εκδήλωση της εξαναγκαστικής, κατά κανόνα της βίας, ή της σεξουαλικής πράξης, διευκολύνοντας έτσι τον δράστη στην ολοκλήρωση το. εγκλήματος. Εξάλλου, απλή συνέργεια συντρέχει αν παρασχέθηκε, είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της κύριας πράξης, υλική βοήθεια (εργαλεία, χώρος, μέσο μεταφοράς) ή προστασία από τυχόν αποκάλυψη («τσιλιαδόρος») ή μέσο διαφυγής, π.χ. ο οδηγός του αυτοκινήτου εντός του οποίου τελέστηκε ο βιασμός. Τόσο η άμεση όσο και η απλή συνεργεία είναι δυνατόν να τελεστούν με παράλειψη, εφόσον υπάρχει εγγυητική θέση του δράστη π.χ. του φύλακα σε κατάσταση κράτησης που βλέπει με κάμερες βιασμό κρατούμενου από συγκρατούμενο του χωρίς να κάνει τίποτα. Έμμεση αυτουργία είναι δυνατή αφού ο βιασμός, κατά την απολύτως κρατούσα γνώμη, δεν είναι ιδιόχειρο έγκλημα. Τέτοια είναι η περίπτωση κατά την οποία πείθεται (ή «εξαπολύεται») ακαταλόγιστο άτομο να τελέσει βιασμό, κάνοντας το να πιστέψει ότι το θύμα, δήθεν, το επιθυμεί.

Ε Π Ι Μ Ε Τ Ρ Ο

Οι συνεχείς εξελίξεις στην κοινωνία μας που έχουν να κάνουν με την υιοθέτηση από μεγάλη μερίδα πολιτών ενός πιο ελευθέριου μοντέλου ζωής, οι μεγάλες μετακινήσεις πολιτών που έρχονται από άλλες χώρες, η διαρκής εξέλιξη της τεχνολογίας που επηρεάζει τις ανθρώπινες σχέσεις και συνήθειες, είναι πιθανό να προκαλέσουν στο μέλλον αρκετές τριβές. Οι πρόσφατες νομοθετικές παρεμβάσεις με τον ν. Ποινικό Κώδικα δείχνουν ότι η δυναμική αυτή του φιλευθερισμού της κοινωνίας έχει εκτονωθεί και εν πολλοίς έχει καλυφθεί.-